

ЛЮДИНА І СВІТ
11 КЛАС
ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ
СТАНДАРТНИЙ,
АКАДЕМІЧНИЙ
ТА ПРОФІЛЬНИЙ РІВНІ

Т. О. БІЗБИЗ

«ІСТОPIЯ ТА ПРАВОЗНАВСТВО»

УДК 37.016
ББК 74.266.3
Б59

Бізбіз Т. О.

Б59 Людина і світ. 11 клас. Дидактичні матеріали. Стандартний, академічний та профільний рівні. — Х. : Вид. група «Основа», 2013. — 109 [3] с. — (Б-ка журн. «Історія та правознавство». Вип. 7 (115)).

ISBN 978-617-00-1807-6.

У посібнику представлені дидактичні матеріали до курсу «Людина і світ» для 11 класу стандартного, академічного та профільного рівня за програмою 2010 р. Вони розроблені із застосуванням сучасних інноваційних технологій, новітніх форм і методів роботи.

Для викладачів, методистів та студентів педагогічних навчальних закладів.

**УДК 37.016
ББК 74.266.3**

ISBN 978-617-00-1807-6

© Бізбіз Т. О., 2013
© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2013

ЗМІСТ

Тема I. Вступ

- Урок 1. Поняття «людина як біосоціальна істота».
Співвідношення понять «людина — індивід — особа —
особистість — індивідуальність» 5

Тема II. Соціалізація особистості

- Урок 2. Поняття «соціалізація».
Гендерна соціалізація особистості 11
- Урок 3. Сім'я. Родинна соціалізація 13
- Урок 4. Поняття субкультури. Молодіжна субкультура.
Школа. Однолітки 16

Тема III. Стереотипи та упередження

- Урок 5. Стереотипи та їхня роль у житті людини і суспільства.
Толерантність. Ксенофобія. Расизм 19
- Урок 6. Гендерні стереотипи 22

Тема IV. Конфлікти

- Урок 7. Поняття «конфлікт». Типи конфліктів.
Зародження конфліктів та шляхи їх подолання 26
- Урок 8. Міжнародні конфлікти, поняття солідарності
та конкурентності як необхідних умов
соціального прогресу 29

Тема V. Соціум (суспільство людей)

- Урок 9. Поняття соціуму. Історичні типи
стратифікованих суспільств 35
- Урок 10. Суспільна стабільність та безпека,
їхня соціальна цінність 40
- Урок 11. Природні та техногенні явища як фактори
загрози суспільній безпеці, подолання
та попередження наслідків глобальних проблем 41

Тема VI. Соціальна мобільність

- Урок 12. Поняття соціальної мобільності, комунікації та
комунікативності 46

Тема VII. Права, свободи та відповідальність

Уроки	Еволюція уявлень про права людини в історії людства.	
13-14.	Фундаментальні права і свободи людини, їхня класифікація	51

Тема VIII. Громадянське суспільство

Уроки	Поняття громадянського суспільства.	
15-16.	Поняття і функції громадської думки	58

Тема IX. Політичні інститути і процеси

Урок 17.	Політика як суспільне явище. Політична система: сутність, структура, функції	62
Уроки	Політична культура. Політична соціалізація.	
18-19.	Політична еліта	69

Тема X. Демократія

Уроки	Поняття демократії.	
20-21.	Демократія як політичний режим	76
Уроки	Політична діяльність та участь громадян в управлінні суспільством.	
22-23.	Вибори як інструмент демократії	78

Тема XI. Засоби масової інформації

Уроки	Засоби масової інформації	
24-25.	та їхня роль у суспільному житті	82

Тема XII. Нація

Уроки	Поняття нації. Нація і націоналізм.	
26-27.	Нація етнічна і політична.	86

Тема XIII. Полікультурність

Уроки	Поняття полікультурності. Шляхи розв'язання 28-29. міжнаціональних, міжконфесійних конфліктів	94
-------	--	----

Тема XIV. Україна і світ

Уроки	Місце України в інтеграційних процесах 30-31. в Європі та світі	97
Урок 32.	Міграційні процеси в Україні	100
Урок 33.	Внесок українців у світову культуру і науку. Українська діаспора у світі	102
Урок 34.	Я — член сім'ї, громадянин держави, громадянин планети Земля	105
Література		108

Тема I. Вступ

Урок 1. Поняття «людина як біосоціальна істота». Співвідношення понять «людина — індивід — особа — особистість — індивідуальність»

Вузлик на пам'ять

Людина — індивід — індивідуальність — особистість.

Найбільш узагальненим родовим є поняття «людина». Зазвичай людину визначають як біосоціальну істоту, що є вищою ланкою розвитку живих організмів шляхом їх еволюції, а також передумовою й активним суб'єктом культурної еволюції. Зважаючи на багатоаспектність вияву сутності людини, науковці визначають її через найбільш властиві їй характеристики, зокрема через сприйняття її як природну, діяльну, предметну, свідому та суспільну істоту. Соціологічний аналіз передбачає розгляд людини з позицій її взаємодії з іншими людьми, соціальними інститутами, соціальною системою загалом тощо.

Поняття «індивід» характеризує людину як відокремленого, самотнього, конкретного представника людської спільноти (конкретний учень, студент, викладач, бізнесмен).

Це поняття в соціології використовують тоді, коли треба розглянути конкретних людей як членів якоїсь спільноти, групи, класу, нації чи представників вибіркової сукупності. Існує специфіка використання цього поняття в соціології. Опитавши, наприклад, сто офіцерів, соціолог отримує інформацію від конкретних індивідів, і вона є суб'єктивною, але шляхом застосування певних соціологічних процедур здобуває знання про суспільну думку типового офіцера, що набуває об'єктивного характеру.

Поняття «індивідуальність» є похідним від поняття «індивід» і створює те неповторне, специфічне, унікальне, своєрідне, чим саме індивід відрізняється від іншого. Ці відмінності можуть бути значотно різними, починаючи від природних рис, особливостей поведінки та закінчуючи манерою ходи чи специфікою одягу. Це поняття надзвичайно поширене в психології, у соціології ж його застосування обмежене.